

Put

June 15, 2013 at 11:40pm

Odavde pa do početka, uz put su ostala mjesta koja još uvijek mirišu na mene, ostale su ulice izlizierte mojim koracima i u svakoj ulici po jedna kuća čiji su zidovi obloženi mojim davnim željama i snovima suviše kratkim da bi se dugo pamtili. Ostala je i soba, u svakoj kući barem jedna, u kojoj su i danas zaključane moje osobine i sklonosti za koje se tad još uvijek nije znalo, samo ih je mati moja naslutiti mogla. U pukotinama rebrastog parketa ispod prozora, natkriveni rubom dugih, bijelih stora ostali su razlozi mojih odluka, onih neprežaljenih i onih do danas iskajanih; u ključaonici škripavih vrata zaglavile su se tajne a ispod naslaga boje na osunčanom zidu ostale su ljubavi, zatečene svaka u svom momentu kraj tog puta, kao lijepo lice i drago ime jedne adrese. Zbog tih adresa, razbacanih po godištima umjesto poštanskih brojeva, put je postao omiljena metafora mog života.

Moj put počinje u suterenu trošne četvorospratne zgrade pored rijeke. Trosobni stan, prva vrata desno, sačuvao je moje rano djetinjstvo, rosno od nevinih suza onog dječaka krupnih smedjih očiju koji je iz nepoznatih razloga počeo mucati. Istina, uvijek sam se udario u glavu, i kad sam padao i kad sam ustajao ili kad sam se tukao sa komšijskom djecom ali nisam zbog toga zapinjao za slova, one suglasnike kojima ne treba jezik da se kažu, izgovore. Zamucao sam onog sutona kad sam prvi put vidio rijeku, tu masivnu ljepotu u bojama krhke jeseni, nanesenih na glatku površinu vode kistovima vrba sa kojih je kapalo crvenilo kojim se sunce stidi kad zalazi za planinu.

Devesto sedamdeset i treće, početkom novembra, spakovao sam drvene bojice, teku, poderane tene i mornarsku majicu kratkih rukava u malu kartonsku kutiju što je mirisala na piliće. Te jeseni, preselili smo se dva slapa nizvodno, moj mahmurni otac, brižna mati, veliki brat i ja, u

novu kuću obloženu bihacitom i kamatama vodenih kredita, u mahalu u kojoj mi je sve bilo poznato: i ljudi i rijeka ispod nježnog neba i zrak izjutra svjež a težak u akšam. Planina iznad grada se isto pružala niz zapad, krijući daleko more od moje znatiželje a topole su plesale sa jugom kad zapuše toplo, onaj isti, zavodnički ples čežnje dok je još nevina, dok još nije odrasla i postala požudom. Logikom djeteta, shvatio sam da je selidba, ta nova riječ koju sam tad naučio, promjena adrese unutar istog grada i podneblja, dogadjaj sitnog značaja, kao blaga okuka na vrh brežuljka iza kojeg se put spušta u dolinu, odnekud poznatu.

U toj kući, ostale su prve naznake rasijanosti koju neki još uvijek nazivaju nemarom, ostao je strah od visine i neke blijede fleke iznad lustera u mojoj sobi, oblaci moje mladosti. Samo se oni mekani, nježni oblaci još uvijek jasno vide. One melanholično sive ne vidi niko, samo ih ja namirišem dušom kad se vratim, kad se sjetim ili kad sanjam. A sanjam ih sve rijedje. Ne zbog godina niti razdaljine vec zbog svih onih adresa koje su se nagomilale pored puta, svih onih dvadeset i sedam soba u kojima sam bar jednom zanoćio kao student, uključujući i bilijarski sto u predvorju studentskog doma na kojem sam, beskućnik, spavao nekoliko noći i zbog onih pet izbjegličkih logora na dionici puta zvanog egzodus. Eto, toliko mi je trebalo da shvatim da adrese ne biram sam.

Student je biljka bez korijena, sezonsko cvijeće u gradu koji nije rođeni ali je raja, prijatelj vjeran. Tih godina, spavao sam tamo gdje me uhvati noć. Nisam znao niti me je bilo briga hoću li se probuditi u nečijem naručju ili uz najboljeg prijatelja, u sobi sa uskim krevetom, policom za knjige i uflekanim rešoom ispod lavaboja. Dosta mi je bilo da znam koji je dan i da znam adrese dragih ljudi, onih andjela čija vrata, za mene, nikad nisu bila zaključana. Nisam znao, slutio nisam da se iza okuke, oštre i strme, dugo poradjao dan kad će se svijet okrenuti naopačke.

Nije se more podijelilo tog dana. Podijelila se jedna zemlja da bih na vlastitoj koži osjetio značenje tog egzotičnog

naziva. Egzodus! to je ime prošlosti strpane u dva kofera; to je ona mračna, jednosmjerna kaldrma neizvjesnosti kroz koju se prolazi iz domovine u tudjinu, pod prisilom neke vrste. Ne desi se svakom, niti se ikom desi dva put u životu da se preseli iz jedne zemlje u drugu i nastani u kući golih zidova, u ulici čije ime ne razumije niti ga može okrenuti na šatrovački. Moj egzodus je, očekivano simbolično, završio u zemlji ljubavi i strasti, u ulici Svih svetih, onog dana kad sam odrastao naprečac. Da je bila nedelja, mislio bih da sam se ponovo rodio.

Čudan je to osjećaj, izaći posve sam iz raskšća u kojeg sam ušao s karavanom nepoznatih ljudi, praćen tužnom pjesmom i gorkim suzama rodnog kraja. Nešto se prelomi u čovjeku kad strah pretjera i kad se prva sijeda pojavi u kosi, naučio sam tad. Izašao sam hrabro guste magle bunila i nastavio ravnom cestom, tražići mjesto odakle se najbolje vidi jug, topao i dalek, mjesto sa kojeg se rodna kuća čini na dohvat ruke.

Tako su seobe postale navika. Na svaku drugu godinu, ponekad i češće, pakovao sam u kartonske kutije i crne plastične vreće sve što se nositi moglo: posteljenu i knjige tvrdih korica, suvenire, plitke tepsije i tanjire, karirane kosulje i cipele izlizanih djonova, okrugli zidni sat sa rimskim brojevima i kristalnu šećerlamu, okrnjenu na rubu. I jastuke, u njima su svileni snovi još neostvareni.

Ono što se nije moglo spakovati, nosio sam u sebi. Punio sam srce lijepim trenucima iz bliske prošlosti, slikama netom doživljene sreće, pejzažima uz put i sjećanjima tako svježim da sam još uvijek osjećao njihov miris. Na dnu bora na licu čuvao sam iskušenja mojih predaka i njihove žrtve. U vlažnom uglu oka nosio sam žal za onima koji su prošli i nikad se nisu vratili. Tamnom nijansom mudrosti mojih starih majki obojio sam oči u toplo duboko i medju sijedim vlasima, kao u gnjezdu palih zvijezda, sakrio sam istorija moga roda, onu magičnu priču biblijskih razmjera, s kojom me je, umjesto bajki i basni, mati uspavljivala kad sam bio mali.

U dobu u kojem se čovjek više kaje zbog propuštenog nego zbog učinjenog, put je sve manje strm što se više odmiče. I sve je širi, da njime mogu proći i svi oni koji čije su se staze ili samo pogledi, dobre želje i sladunjave tajne, bar jednom, ukrstili sa mojim noćima i ostavili trag blage tuge ili karmina, mrvu sreće na nekom raskršću ili grumen fine, sedefaste prašine u tišini kojom dišem, u daljini kojom ponekad prodjem.

Ništa nije ostavljano u kućama koje sam napuštao, ni jedan datum, drago lice, ime ili događaj jer je seoba mnogo više od promjene adrese, ona je iskušenje zaborava. Seoba nema dramatiku i proporcije egzodusa ali ima više čiste, nježne melanholije od one prve, davne selidbe. Najviše od svega, seoba u sebi ima simbolike, onih malih emotivnih bombi od kojih se duši štucna, onih naoko bezvrijednih predmeta, onih riječi i slika, magičnih mjesta u kojima brižljivo sakrijemo svu sentimentalnost ili bol trenutka koji nas je, jednom, oborio s nogu. A simboli nisu ništa drugo doli znakovi pored puta, jednom opisani, stoput opjevani. Zbog njih, onaj dječak iz prve selidbe kojeg je sudbina učinila lutilicom i naučila ga da sad, pod stare dane, priča slatko, može izneneda da zamuca, na bilo koje slovo. A da ne muca, rekao bi da seobe povezuju ona mjesta pored puta na kojima čovjek ostaje na neodredjeno vrijeme, naivno vjerujući da upravlja svojom sudbinom i zaboravljajući da život nije mjesto. Život je put.